

MOLENMUSEUM "DE WIDDE MEULEN"

TE TEN BOER

**PLAN VOOR HERBOUW VAN DE MOLEN
EN INRICHTING TOT EEN MOLENMUSEUM**

STICHTING GRONINGER MOLENVRIENDEN

Secretaris: J.R. Rubingh, Roggeneed 11, 9791 JE Ten Boer, tel. 050-3022533

VERENIGING VRIENDEN VAN DE GRONINGER MOLEN

Secretaris: G.J. de Vries, Donellenlaan 66, 9679 CG Scheemda, tel 0597-591931

STICHTING DE GRONINGER MOLEN

kantoor: Aweg 5c, 9718 CS Groningen, 050-3121694

GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS, AFDELING GRONINGEN

Secretaris: B. Oomkens, Nassaulaan 65, 9675 EN^w inschoten, tel. 0597-414269

februari 1998

Molenmuseum "De Widde Meulen" te Ten Boer

1 Waarom een molenmuseum.

In de provincie Groningen zijn nog 83 molens aanwezig en daarnaast 30 molenrompen. Bijna in ieder dorp is nog een molen of een molenromp aanwezig. De molens zijn echter slecht toegankelijk voor het publiek. Er zijn in de provincie nog vier beroepsmolenaars waar dagelijks activiteiten zijn waar te nemen. De overige molens worden slechts op één of enkele dagen per maand voor het publiek opengesteld. In een molenland als Nederland is het van belang dat molens voldoende aandacht krijgen. Een molenmuseum op een centrale plaats in de provincie is belangrijk om de kennis over molens naar buiten uit te dragen, zowel voor de eigen bevolking als voor de toeristen die onze provincie bezoeken.

In de provincie Groningen hebben in het verleden ongeveer 1100 molens gestaan. Dit waren o.a. korenmolens, pelmolens, oliemolens, zaagmolens, barkmolens, poldermolens en één watermolen. Ook kwamen vaak combinaties voor als koren- en pelmolen. De uiterlijke vorm van de molens waren rond, vierkant, zeskant en achtkant. Als type molen kwamen o.m. voor standerd, paltrok, zes- of achtkantige molen, ronde molen, spinnekop, weidemolen en tjasker. De molens waren voor een betere windvang soms uitgerust met een stelling of waren op een schuur gebouwd. De omgeving van de molens was en is nog steeds erg belangrijk voor een goede windtoetreding.

De vereniging Vrienden van de Groninger Molens heeft in haar twintig jarig bestaan veel materiaal verzameld dat geschikt is om te worden tentoongesteld.

2 Molenmuseum in Ten Boer.

De molenromp in Ten Boer is erg geschikt om te worden ingericht als molenmuseum. Het is een grote molenromp die veel ruimte bevat om als molenmuseum dienst te doen. Het voordeel van Ten Boer is bovendien dat het dorp centraal in de provincie gelegen. De molenromp heeft een zeer prominente plaats in het dorp. De romp is vanaf de provinciale weg van Groningen naar Delfzijl en het er naast gelegen Damsterdiep goed te zien. Een museum op deze plaats is een aanwinst voor het dorp en een versterking van de recreatieve voorzieningen in de gemeente Ten Boer en de gehele regio.

De molenromp is het restant van een koren- en pelmolen die in 1839 is gebouwd. In 1935 en 1936 is het wiekenkruis en de kap van de molen gesloopt. Sindsdien is er m.b.v. een motor koren gemalen met een maalstoel tot in de jaren zestig. Het v.m. ministerie van C.R.M. heeft de molen in 1978 op de Rijksmonumentenlijst geplaatst. Een beeld van de oude molen en een beschrijving vind u in de bijlagen.

Het uiteindelijke doel op langere termijn is om de molen weer in oude glorie te herstellen. Hiervoor is door de Rijksdienst van de Monumentenzorg een restauratieplan opgesteld. Door de aanwezigheid van de koren- en zaagmolen Bovenrijge naast het museum, is het geheel extra aantrekkelijk. Op afstanden van enkele kilometers zijn diverse andere molens te bezichtigen zoals een zaagmolen, pelmolen en poldermolen. Het molenmuseum kan maar beperkt molenonderwerpen laten zien. Samenwerking met andere molens in de regio is derhalve noodzakelijk.

3 Herstel molenromp en inrichting museum (fase I)

Om de molenromp als museum te laten functioneren zijn intussen de muren, ramen, deuren en zolders grotendeels hersteld. Er dienen verwarming, verlichting, toiletten en een parkeerplaats te worden gerealiseerd. Bovendien zullen er panelen, vitrines, meubilair enz. moeten worden aangeschaft. Er zal een entree worden gebouwd op de begane grond om de gasten in het museum te kunnen ontvangen.

De kosten van fase I worden volgens bijgaande begroting geraamd op f 240.370,-.

De inrichting als museum zal voor een gedeelte met materiaal van de molenorganisaties worden verzorgd.

De molenromp is reeds voor een groot gedeelte hersteld. In deze fase wordt er ook een stelling om de molen aangebracht om het geheel meer op een molen te laten lijken en als zodanig te laten ervaren. De stelling kan bij goed weer als terras worden gebruikt.

3.1 Functie van het molenmuseum.

Het museum zal een bezoekerscentrum zijn voor mensen die iets over molens willen weten. Voorts zal er in het museum een documentatiecentrum worden ingericht van alle bestaande en verdwenen Groninger molens alsmede een bibliotheek van molenboeken. In het museum zal een kleine studieruimte worden ingericht.

Verzamelaars die afstand willen doen van hun documentatie, molenansichtkaarten e.d kunnen dit ook in het museum onderbrengen.

3.2 Voorlichting en educatie

Het museum zal zich o.m. richten op voorlichting aan groepen en scholen in een wijde omtrek. Bovendien zal het museum openstaan voor de passerende toerist en uiteraard de plaatselijke en de Groninger bevolking.

In en vanuit het molenmuseum zullen verschillende activiteiten worden georganiseerd. Er zullen wisselende exposities worden gehouden over diverse soorten molens en aanverwante zaken.

3.3 Molenroutes en excursies

Vanuit het molenmuseum zullen ook een aantal molenroutes kunnen worden gereden, zowel fietsroutes als autoroutes. In de naaste omgeving staan nog vele molens die regelmatig draaien. Dit zijn in de gemeente Ten Boer de vrijwel naast de molen staande koren- en zaagmolen

Bovenrijge te Ten Boer, de zaag-, koren- en pelmolen Fram in Woltersum, de korenmolen Germania te Thesinge, de poldermolen Langelandster te Garmerwolde en de korenmolen Olle Widde te Ten Post. In de aangrenzende gemeenten Groningen, Loppersum en Slochteren staan vele koren- en poldermolens die het bezichtigen waard zijn. Er zullen met de beheerders en vrijwillige molenaars van de omliggende molens contacten worden gelegd om regelmatig excursies te laten plaatsvinden. In het museum is informatie over de openingstijden van de Groninger molens.

3.4 Bezoekers

In een aanloopperiode van drie jaar wordt gerekend op ongeveer 1000 bezoekers per jaar. In de daarop volgende jaren wordt gerekend op jaarlijks 2000 bezoekers. Van de bezoekers zal een bijdrage van f 2,50 worden gevraagd voor een bezoek aan het museum.

3.5 Bijkomende werken

Voor de bezoekers zullen er nog wel een aantal zaken moeten worden geregeld. De toegangsweg naar het molenmuseum en de parkeergelegenheid dienen te worden verbeterd en uitgebreid. Parkeergelegenheid is slechts beperkt aanwezig. Langs de Boltweg kunnen ook weinig auto's worden geparkeerd. Een gedeelte van het terrein aan de oostzijde van de molen zal kunnen worden aangekocht en ingericht tot een parkeerplaats voor minimaal 10 auto's.

De gemeente Ten Boer heeft plannen om een aanlegplaats te maken in het Damsterdiep om ook de passerende recreatieschepen de gelegenheid te geven het molenmuseum te bezoeken. Voorts zijn er ideeën om de toegangsweg naar het molenmuseum en de molen Bovenrijge te verbeteren.

3.6 Exploitatie van het molenmuseum.

Het museum zal in principe worden gerund door vrijwilligers. Voor het museum zal een coördinator worden aangewezen die leiding zal geven aan de vrijwilligers. Voor de vrijwilligers zullen mensen worden gevraagd die affiniteit met molens hebben. Dit kunnen molenaars zijn, maar uiteraard ook andere mensen die kennis van molens hebben of dit willen leren. De vrijwilligers zullen moeten worden opgeleid om rondleidingen in het museum te kunnen verzorgen. Er zullen ongeveer 20 vrijwilligers nodig zijn om het museum drie dagdelen open te kunnen hebben. Wellicht zullen er ook mensen uit een Jeugdwerk Garantie Plan (JWG-er) of Banenpoolers of andere regelingen in het museum kunnen werken als de benodigde financiën hiervoor worden geregeld.

De exploitatie zal volgens bijgaande begroting de eerste jaren f 16.500 bedragen. Het tekort zal door de gemeente Ten Boer moeten worden opgevangen. Wethouder P. Boon van Ten Boer heeft toegezegd zich hiervoor in te zetten.

3.7 Omgeving van het molenmuseum

De gemeente Ten boer heeft in haar ontwerp-bestemmingsplan Buitengebied rond de molens in de gemeente molenbeschermingszones aangewezen. Hiermede wordt voorkomen dat het zicht op de molens wordt belemmerd en dat de molens windbelemmering zullen krijgen door bebouwing of hoge bomen.

4 Herstel tot draaiende molen (Fase II)

In de tweede fase van de restauratie zal de molen weer worden voorzien van een kap, een gevlucht (roeden voorzien van ophekking met kleppen) en een inrichting voor het kruien van de kap van de molen (zelfkruiging).

Als fase II is uitgevoerd zullen de wieken weer kunnen draaien en kan de kap worden gekruid. Uitwendig lijkt de molen dan weer compleet. Voor de museale functie zal dit zeker een verrijking zijn. Een draaiende molen is immers veel aantrekkelijker dan een molenromp. De molen zal dan met zelfkruiging en zelfzwichting uniek zijn in de provincie Groningen
De kosten van fase II bedragen volgens bijgaande begroting f 374.225.

5 Herstel tot malende molen (Fase III)

In de derde fase van de restauratie zal het innerlijke van de molen weer compleet worden gemaakt. De molen zal dan worden voorzien van een bovenwiel, koningspil, bonkelaar, spoorwiel, steenspil met rondsel en een koppel maalstenen met toebehoren.

Als fase III is uitgevoerd zal de molen weer geheel compleet zijn en kan er ook weer worden gemalen. Voor de museale functie is een malende molen zeer aantrekkelijk om te laten demonstreren.
De kosten van fase III bedragen volgens de bijgevoegde begroting f 242.980.

6 Totaal herstel en inrichting

De kosten van het totale herstel en inrichting in drie fasen zijn als volgt:

Fase I	f	240.370
Fase II		374.225
Fase III		242.980
 Totaal	f	<u>857.575</u>

Bijlage I

Begroting "De Widde Meulen" te Ten Boer

Fase I Herstel van de molenromp en inrichting museum**A. Herstel van de molenromp:**

Herstel zolders	f	5.000
Bliksembeveiliging		4.000
Trappen en leuning		750
Deuren (twee stel)		6.000
Stelling		50.920
Binnenmuren		2.500
Elektra-aansluiting		1.500
Herstel muurwerk		5.000
		<hr/>
		75.670
Onvoorzien 10%		7.570
		<hr/>
		83.240
BTW 17,5%		14.570
		<hr/>
Subtotaal	f	97.810

B. Inrichting tot museum

Verlichting	f	8.000
Waterleidingaansluiting		9.000
Toiletten		8.000
Riolering		2.500
Verwarming		10.000
Gasaansluiting		5.000
Klimaatbeheersingsapparatuur		15.000
Houtwormbestrijding		3.000
Panelen		5.000
Stellingen		5.000
Meubilair		5.000
Vitrines		10.000
Kasten		2.000
Audiovisuele middelen		3.000
Opstellen van een museumplan		5.000
Uitvoering van een museumplan		5.000
Publieksbegeleiding		2.000
Beeldmateriaal, foto's, teksten		5.000
Panelen overige 4 molens		2.000
Parkeerterrein		800
		<hr/>
		110.300
Onvoorzien 10%		11.030
		<hr/>
		121.330
BTW 17,5%		21.230
		<hr/>
Totaal fase I	f	142.560

Totaal fase I: f 97.810,- + f 142.560 = f 240.370

=====

Bijlage II

Herstel tot een draaiende molen (Fase II)

Kap	f	61.870
Gevlucht		59.500
Kruiinrichting		91.000
Schilderwerk		20.600
Bliksemafleider		5.250
Transportkosten		25.000
		<u>263.220</u>
Onvoorzien	f	26.320
		<u>289.540</u>
Winst en risico 10%		28.950
		<u>318.490</u>
BTW 17,5%		55.735
Totaal fase II	f	<u><u>374.225</u></u>

Herstel tot een malende molen (Fase III)

Gaande werk	f	158.900
Maalstoel		12.000
		<u>170.900</u>
Onvoorzien		17.090
		<u>187.990</u>
Winst en risico 10%		18.800
		<u>206.790</u>
BTW 17,5%		36.190
Totaal fase III	f	<u><u>242.980</u></u>

Exploitatie van het molenmuseum:**Uitgaven:**

Energiekosten	f	3.000
Inrichtingskosten van exposities		3.000
Reiskosten vrijwilligers		2.000
Opleidingskosten van vrijwilligers		500
Publiciteitskosten		3.000
Administratiekosten		500
Folders enz.		1.000
Inkoop van molenproducten		1.000
Verzekering van de expositiematerialen		1.000
Onvoorzien		1.500
Totaal:	f	<u>16.500</u>

Inkomsten:

Bijdrage van de bezoekers	1000 a f 2.50	f 2.500
Bijdrage van de vereniging		3.000
Bijdrage van de gemeente Ten Boer		2.000
Subsidies van derden		5.000
Verkoop van molenprodukten		1.500
Tekort		2.500
Totaal:		<u><u>f 16.500</u></u>